ЗАТВЕРДЖУЮ
Т.в.о. ректора
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат технічних наук, доцент

Ігор МАГДАЛІНА

«20» 10. 2026 р.

ВИСНОВОК

щодо публічної презентації наукових результатів дисертації Вдовиченка Ігоря Івановича за темою «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 26 жовтня 2023 року (протокол № 3)

ВИТЯГ

з протоколу спільного засідання кафедри адміністративного права і процесу, кафедри адміністративно-правових дисциплін та публічного управління, кафедри теорії та історії держави та права, конституційного права та прав людини Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 19 жовтня 2026 року

Головуючий – доктор юридичних наук, професор Опацький Р.М.
Секретар – доктор філософії в галузі права, доцент Пісоцька К.О.

Присутні:

Доктор юридичних наук, професор Юнін О.С., доктор юридичних наук, професор Собакарь А.О., доктор юридичних наук, професор Миронюк Р.В., доктор юридичних наук, старший дослідник Почтовий М.В., доктор юридичних наук, професор Шаблистий В.В., доктор юридичних наук, професор Боняк В.О., доктор юридичних наук, професор Золотухіна Л.О., доктор юридичних наук, професор Савіщенко В.М., доктор юридичних наук, доцент Резворович К.Р., доктор юридичних наук, доцент Сидорова Е.О., доктор юридичних наук, старший дослідник Березняк В.С., кандидат юридичних наук, доцент Молчанов Р.Ю., кандидат юридичних наук Дзюба І.В., доктор філософії в галузі права Шаблиста О.О.

З присутніх – 8 докторів юридичних наук та 3 кандидати юридичних наук (докторів філософії) – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації. Кворум для проведення засідання наявний.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертації Вдовиченка Ігоря Івановича за темою «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Дисертацію виконано в Дніпровському державному університеті внутрішніх справ. Науковий керівник – Собакарь Андрій Олексійович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права і процесу Навчально-наукового інституту правоохоронної діяльності Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача Вдовиченка Ігоря Івановича за темою «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». За погодженням зі здобувачем публічна презентація відбувалася українською мовою.

У своїй доповіді здобувач визначив мету, задачі, предмет, об'єкт і методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їхню новизну, теоретичне та практичне значення, а також обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Дисертант зазначив, що актуальність обраної теми зумовлена проголошеним чинним законодавством курсом на перетворення України у соціально орієнтовану державу, що передбачає створення умов для реалізації соціальних прав людини та надання допомоги тим громадянам, які з незалежних від них обставин не можуть забезпечити достатній рівень життя для себе і своєї сім'ї. Вагомою складовою соціального забезпечення населення є система соціальних послуг, спрямована на задоволення потреб особи, яка перебуває у складних життєвих обставинах, її реабілітацію та відновлення нормальної життєдіяльності. Соціальна криза поглибилася внаслідок збройної агресії рф: вимушене переміщення населення, втрата житла та засобів існування, руйнування соціальної інфраструктури істотно збільшили навантаження на систему соціальних послуг.

Водночас, як показує аналіз законодавства та правозастосовної практики, система надання соціальних послуг в Україні має низку істотних вад: орієнтованість переважно на догляд у стаціонарних установах; незапровадженість ефективних механізмів раннього виявлення осіб, які потребують соціальної підтримки; відсутність дієвих стандартів соціального

обслуговування та державної системи контролю за якістю послуг; надмірну залежність органів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування від рішень центральних органів влади; нераціональність системи фінансування; відсутність чітких вимог щодо моніторингу, контролю та оцінки діяльності надавачів соціальних послуг; неефективну взаємодію органів влади з громадськістю. Розв'язання цих проблем і подальше реформування системи надання соціальних послуг безпосередньо залежать від ефективності публічного адміністрування, якості діяльності суб'єктів публічної адміністрації та вмілого застосування передбачених законодавством форм адміністрування.

Попри значну кількість праць вчених-адміністративістів і дисертаційних досліджень, присвячених окремим аспектам соціального захисту населення адміністративно-правовими засобами та наданню окремих соціальних послуг, проблематика публічно-правового адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг комплексно не досліджувалась. Саме ці обставини зумовили вибір теми дослідження, її теоретичну значущість і практичну орієнтованість на вдосконалення адміністрування у сфері надання соціальних послуг відповідно до потреб сучасності.

Мета дисертації полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу чинного законодавства України, широкого кола науково-дослідних робіт та практичних напрацювань обґрунтувати теоретичні положення, визначити сутність, механізм та особливості публічного адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг.

Основними завданнями дослідження стали: характеристика сфери надання населенню соціальних послуг як напряму публічно-правового адміністрування; визначення особливостей становлення та розвитку публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг в історичній ретроспективі; з'ясування сутності та змісту публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг; характеристика правового регулювання публічного адміністрування у сфері надання соціальних послуг в Україні; формування структури системи публічного адміністрування у сфері надання соціальних послуг з позиції суб'єктного складу; встановлення сутності та складових інструментарію публічно-правового адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг; окреслення позитивних напрацювань світового досвіду публічного адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг та шляхів їх імплементації в національну правову систему; визначення особливостей підвищення якості публічного адміністрування у сфері надання соціальних послуг в умовах воєнного стану; теоретичне обґрунтування комплексного підходу до вирішення актуальних правових, організаційних та інших проблем публічного адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері соціального забезпечення прав та законних інтересів громадян. Предметом дослідження є публічно-правове адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять: узагальнення результатів діяльності Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України, Національної соціальної сервісної служби України, статистичні матеріали Державної служби статистики України за 2020–2025 рр., матеріали опублікованої судової практики.

До основних положень, що характеризують вирішення поставленої в роботі мети, віднесено:

1) розробку та обґрунтування комплексної моделі публічно-правового адміністрування сферою надання соціальних послуг, спрямованої на організацію, координацію, фінансування, контроль і моніторинг процесу надання послуг особам і сім'ям, що належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах;

2) визначення публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг як урегульованої нормами адміністративного права діяльності суб'єктів публічної адміністрації (органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також інших суб'єктів у разі делегування їм владних повноважень) з організації, координації, фінансування, стандартизації, моніторингу та контролю надання соціальних послуг особам і сім'ям, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, що спрямована на профілактику таких обставин, їх подолання або мінімізацію їх негативних наслідків, забезпечення реалізації прав отримувачів соціальних послуг і належної якості цих послуг;

3) обґрунтування системи об'єктивних підстав публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг, яку становлять конституційно-правові (гарантування права на соціальний захист, закріпленого статтею 46 Конституції України), соціальні (забезпечення доступності соціальних послуг для вразливих груп населення), організаційно-правові (залучення державних і недержавних надавачів, стандартизація, моніторинг і оцінювання якості послуг) та інституційні (необхідність публічно-правового контролю за реалізацією делегованих повноважень) підстави;

4) класифікацію соціальних послуг за обов'язковістю забезпечення, функціональною спрямованістю, складністю, місцем надання, тривалістю, підставою та терміновістю надання, формою взаємодії надавача й отримувача, а також категорією отримувачів;

5) періодизацію становлення та розвитку системи надання соціальних послуг на українських землях, здійснену за критерієм зміни домінуючої моделі суспільної опіки та її правового забезпечення, з виокремленням у межах сучасного періоду чотирьох етапів: початково-трансформаційного, нормативно-засадничого, системної модернізації та надання соціальних послуг в умовах дії правового режиму воєнного стану;

6) поділ суб'єктів публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг за обсягом і характером компетенції на чотири групи: суб'єкти загальної компетенції; суб'єкт галузевої компетенції; суб'єкти функціональної (контрольної) компетенції; суб'єкти безпосереднього надання соціальних послуг;

7) визначення напрямів удосконалення надання соціальних послуг в умовах воєнного стану: запровадження спрощеної процедури ведення випадку в умовах кризового реагування; деталізація порядку дистанційного надання послуг і оцінювання потреб; удосконалення правового регулювання послуги підтриманого проживання; диференціація категорій отримувачів, які потребують екстреного влаштування до закладів стаціонарного догляду, та закріплення права органів місцевого самоврядування створювати резервні місця; інтеграція Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг з іншими державними інформаційними системами соціальної сфери;

8) обґрунтування необхідності запровадження адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері надання соціальних послуг шляхом доповнення Кодексу України про адміністративні правопорушення статтею 188-58, внесення змін до статті 255 КУпАП, доповнення статті 29 Закону України «Про соціальні послуги» положеннями щодо штрафів для надавачів – юридичних осіб, а також затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері надання соціальних послуг;

9) пропозицію щодо розроблення та схвалення Стратегії розвитку системи надання соціальних послуг на період до 2030 року та операційного плану заходів з її реалізації.

Основні результати дисертації використовуються у науковій діяльності та освітньому процесі, можуть бути використані у правотворчості та практичній діяльності органів публічної влади і надавачів соціальних послуг. Вони доповідалися на науково-практичних конференціях.

Основні положення, сформульовані в дисертації, відображено у шести наукових публікаціях, чотири з яких опубліковані у наукових фахових виданнях України, а також у двох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Проведене дослідження дозволило сформувати комплексну модель публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг та зробити низку висновків, які мають важливе теоретичне й прикладне значення для науки адміністративного права.

Після доповіді Вдовиченка І.І. відбулася дискусія, під час якої здобувач відповів на запитання присутніх щодо структури роботи, методологічної та теоретичної основи дослідження, висновків, які отримано за підсумками виконаної наукової роботи, а саме:

Запитання доктора юридичних наук, професора Шаблистого В.В.: Яка основна мета публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг?

Відповідь: Дякую за запитання. Основною метою публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг є забезпечення реалізації прав отримувачів соціальних послуг та належної їх якості. У дисертації таке адміністрування пов'язано з організацією, координацією, фінансуванням і контролем надання допомоги особам та сім'ям для запобігання складним життєвим обставинам, їх подолання або мінімізації негативних наслідків.

Запитання доктора юридичних наук, професора Золотухіної Л.О.: Поясніть, будь ласка, для яких категорій населення призначені соціальні послуги, розглянуті в дисертації?

Відповідь: Дякую за запитання. У своєму дослідженні я проаналізував чинне законодавство та дійшов висновку, що соціальні послуги призначені для осіб і сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах. У роботі виокремлено послуги для дітей і молоді, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, постраждалих від насильства, бездомних та інших осіб, які потребують відповідної підтримки.

Запитання кандидата юридичних наук, доцента Молчанова Р.Ю.: За якими критеріями в дисертації класифіковано соціальні послуги?

Відповідь: Дякую за запитання. У дисертації соціальні послуги класифіковано за функціональною метою, типом, місцем і строком надання, формою взаємодії між надавачем та отримувачем, а також категорією отримувача. Наприклад, за функціональною метою вони поділяються на профілактичні, підтримувальні та обслуговуючі, а за формою взаємодії – на індивідуальні й групові.

Запитання доктора юридичних наук, доцента Резворович К.Р.: Які основні групи суб'єктів публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг Вами визначено в роботі?

Відповідь: Дякую за запитання. У роботі визначено чотири групи суб'єктів публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг, а саме: суб'єкти загальної компетенції, галузевої компетенції, функціональної або контрольної компетенції та суб'єкти безпосереднього надання соціальних послуг. До них належать відповідні органи державної влади й місцевого самоврядування, профільне міністерство, Національна соціальна сервісна служба України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, а також державні, комунальні та недержавні надавачі послуг.

Запитання доктора юридичних наук, доцента Сидорової Е.О.: Якими принципами запропоновано доповнити систему публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг?

Відповідь: Дякую за запитання. У дисертації запропоновано доповнити систему публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг принципами міжвідомчої та міжсекторальної координації, соціального партнерства і міжнародного співробітництва. Координація передбачає узгодження заходів у сфері соціальних послуг з іншими напрямами економічної та соціальної політики. Соціальне партнерство охоплює взаємодію органів публічної влади з об'єднаннями надавачів послуг, громадськими, благодійними, релігійними організаціями та професійними спілками.

Після відповідей на запитання було надано слово для оприлюднення висновку щодо дисертації науковому керівнику – Собакарю Андрію Олексійовичу – доктору юридичних наук, професору, завідувачу кафедри адміністративного права і процесу Навчально-наукового інституту правоохоронної діяльності Національної поліції України Дніпровського

державного університету внутрішніх справ, який підкреслив, що тема дисертації Вдовиченка Ігоря Івановича на тему «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг» є своєчасною та суспільно значущою. Було зазначено, що соціальна держава розкриває свій зміст через здатність забезпечити людині своєчасну підтримку, збереження гідності та можливість подолати складні життєві обставини. У цьому контексті соціальні послуги є важливим інструментом реалізації соціальних прав громадян та відновлення самостійності особи. Їх доступність і якість залежать від того, наскільки узгоджено діють органи публічної влади, наскільки прозорими є процедури прийняття рішень і наскільки послідовно забезпечується захист прав отримувачів. Саме тому публічно-правове адміністрування у цій сфері має безпосереднє значення для виконання державою її соціальних зобов'язань.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах повномасштабної збройної агресії рф проти України. Вимушене переміщення населення, втрата житла та засобів існування, руйнування соціальної інфраструктури, збільшення потреб у догляді й соціальній адаптації посилюють навантаження на систему соціальних послуг. За таких обставин необхідні правові та організаційні механізми, здатні забезпечувати безперервність допомоги, оперативне виявлення потреб і належну взаємодію державних, комунальних та недержавних надавачів. Визначальним орієнтиром їх діяльності має залишатися людина та її індивідуальні потреби.

Водночас реформування системи соціальних послуг і децентралізація повноважень уповноважених суб'єктів виявили низку проблем, які потребують ґрунтовного правового осмислення. Аналітичні матеріали щодо функціонування цієї системи засвідчують нерівномірність фінансової та кадрової спроможності територіальних громад, складність процедур отримання послуг, недостатню узгодженість інформаційної взаємодії та перешкоди для залучення недержавних надавачів. Дослідження цієї проблематики відповідає потребі поєднати розвиток соціальних послуг на рівні громад із забезпеченням єдиних правових гарантій їх доступності та якості.

Змістовним орієнтиром роботи є комплексне дослідження публічно-правових засад організації надання соціальних послуг та вироблення пропозицій щодо їх удосконалення. Така спрямованість дає змогу поєднати аналіз понятійного апарату й принципів адміністрування з характеристикою правового статусу його суб'єктів, форм і методів їх діяльності, а також процедурних гарантій захисту прав особи.

Положення роботи можуть бути корисними у правотворчій діяльності, під час підготовки програм розвитку соціальних послуг у територіальних громадах, удосконалення взаємодії між уповноваженими органами та надавачами, а також у професійній підготовці працівників соціальної сфери. У науковому та освітньому процесах вони можуть слугувати основою для подальшого дослідження сервісної діяльності публічної адміністрації, адміністративних процедур і гарантій реалізації соціальних прав. Поєднання адміністративно-правового аналізу із врахуванням потреб отримувачів соціальних послуг надає роботі практичного змісту, а обраний напрям є перспективним для розвитку

науки адміністративного права та вдосконалення діяльності органів публічної влади у соціальній сфері.

Після цього слово було надано рецензентам наукової праці:

Доктор юридичних наук, професор Миронюк Р.В. відзначив, що тема наукової роботи Вдовиченка І.І. є актуальною та своєчасною, оскільки належна організація надання соціальних послуг становить важливу передумову реалізації соціальних прав людини. В умовах воєнного стану збільшення потреб населення в соціальній підтримці, вимушене переміщення громадян, обмеженість кадрових і фінансових ресурсів потребують удосконалення адміністративних процедур та механізмів контролю за якістю послуг. Особливого значення набуває забезпечення своєчасної допомоги особам і сім'ям у складних життєвих обставинах, що обґрунтовує необхідність комплексного дослідження правових та організаційних засад адміністрування цієї сфери.

Дисертація є комплексним дослідженням публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг, у якому поєднано аналіз теоретичних засад, нормативного регулювання та практики діяльності уповноважених суб'єктів. Автор зосередив увагу на організації, координації, фінансуванні, стандартизації, моніторингу й контролі надання соціальних послуг. На виконання завдань дослідження охарактеризовано сферу надання соціальних послуг як відносно самостійний напрям публічно-правового адміністрування; з'ясовано особливості становлення та розвитку системи соціальної допомоги на українських землях; визначено сутність, зміст і принципи публічного адміністрування у досліджуваній сфері; систематизовано нормативні основи забезпечення населення соціальними послугами; розкрито компетенцію органів публічної влади та особливості діяльності надавачів послуг; охарактеризовано інструменти адміністрування, зокрема оцінювання потреб, ведення випадку, стандартизацію, соціальне замовлення, моніторинг і контроль; проаналізовано зарубіжні моделі організації соціальних послуг та визначено можливості їх адаптації в Україні; обґрунтовано напрями вдосконалення надання допомоги в умовах воєнного стану; розроблено пропозиції щодо підвищення ефективності застосування заходів юридичної відповідальності.

Позитивну оцінку представленого дослідження підтверджують отримані результати, які характеризують його наукову новизну та відображають особистий внесок здобувача. Дисертантом визначено поняття публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг; обґрунтовано конституційно-правові, соціальні, організаційно-правові та інституційні підстави адміністрування цієї сфери, що дозволяє розкрити взаємозв'язок соціальних гарантій, доступності послуг і контролю за реалізацією делегованих владних повноважень.

Наукове та прикладне значення мають пропозиції щодо запровадження адміністративної відповідальності за порушення законодавства про соціальні послуги. Автор запропонував доповнити КУпАП статтею 188-58, у якій передбачено відповідальність за умисне невиконання обов'язків щодо

організації або надання послуг, надання послуг без включення до відповідного реєстру, подання недостовірних відомостей, недотримання критеріїв діяльності надавачів, перешкоджання контролю та невиконання законних приписів. Законодавчі пропозиції доповнено рекомендаціями щодо повноважень зі складення протоколів і розгляду справ, а також розроблення Інструкції з оформлення матеріалів про такі правопорушення. Заслуговує на увагу й запропоноване вдосконалення статті 29 Закону України «Про соціальні послуги» щодо застосування штрафів до надавачів – юридичних осіб.

Обґрунтовано напрями вдосконалення надання соціальних послуг в умовах воєнного стану: впорядкування переходу від екстреної допомоги до загальної процедури ведення випадку, дистанційне оцінювання потреб, уточнення вимог до підтриманого проживання, створення резервних місць у закладах стаціонарного догляду та вдосконалення електронного обліку. Позитивної оцінки заслуговують рекомендації щодо адаптації зарубіжного досвіду, зокрема організації звернення за принципом «єдиного вікна», удосконалення соціального замовлення та участі отримувача у складанні індивідуального плану. Запропоновано також розроблення Стратегії розвитку системи надання соціальних послуг на період до 2030 року та операційного плану її реалізації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна забезпечуються використанням системного, формально-юридичного, порівняльно-правового та інших методів, опрацюванням наукових джерел і нормативних актів, а також аналізом матеріалів правозастосовної практики.

Основні положення та результати дослідження відображено у шести наукових публікаціях: чотирьох статтях у наукових фахових виданнях України та двох тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Тематика оприлюднених праць відповідає основним напрямам дисертаційного дослідження. Дисертаційне дослідження має характер самостійної наукової праці, структура дисертації містить необхідні складові наукової роботи, а виклад матеріалу відповідає послідовності виконання дослідницьких завдань.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання у науковій, законотворчій, правозастосовній та освітній діяльності. Сформульовані рекомендації можуть бути враховані під час удосконалення законодавства про соціальні послуги, організації оцінювання потреб і ведення випадку, розвитку електронних форм адміністрування та контролю за якістю послуг.

У цілому позитивно оцінюючи дисертацію Вдовиченка І.І., рецензент висловив окремі зауваження, які можуть стати предметом наукової дискусії під час захисту:

1. У підрозділі 3.2 автор пропонує формування знеособлених звітних показників щодо кількості наданих соціальних послуг, їх отримувачів та потреби в ресурсах. Підтримуючи цю пропозицію, доцільно доповнити її конкретними показниками результативності допомоги: строками очікування послуги, часткою незадоволених звернень, виконанням індивідуальних планів та оцінкою отримувачами якості підтримки.

2. Заслуговує на підтримку запропоноване в підрозділі 3.2 доповнення статті 20 Закону України «Про соціальні послуги» щодо дистанційного оцінювання потреб особи або сім'ї. Водночас передбачені автором згода отримувача та електронне оформлення результатів потребують детальнішого процедурного забезпечення: способів підтвердження особи заявника і фіксації його згоди, перевірки достовірності отриманих відомостей, дій фахівця, якщо дистанційний формат не дозволяє повно оцінити потреби, а також забезпечення доступу до оцінювання для осіб, які не мають необхідних засобів електронної комунікації.

3. У підрозділі 3.3 та загальних висновках роботи запропоновано конкретні діапазони штрафів у проєкті статті 188-58 КУпАП, а також штрафи для надавачів соціальних послуг – юридичних осіб. Практичну переконливість цих пропозицій посилило б докладніше пояснення критеріїв визначення мінімальних і максимальних розмірів стягнень та їх співвідношення з характером кожного порушення.

4. Автор слушно наголошує на необхідності адаптації зарубіжних моделей до українських умов та врахування правових, кадрових і ресурсних чинників. Разом із тим прикладне значення цих висновків підвищило б їх доповнення конкретною послідовністю впровадження обраних практик у територіальних громадах із різною спроможністю.

Висловлені зауваження мають дискусійний характер, спрямовані на подальший розвиток запропонованих автором положень та не знижують загальної позитивної оцінки дисертації.

На підставі викладеного Миронюк Р.В. зазначив, що дисертація Вдовиченка Ігоря Івановича на тему «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг» є завершеною самостійною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання щодо розроблення та обґрунтування комплексної моделі адміністрування у досліджуваній сфері. За актуальністю, науковою новизною, обґрунтованістю висновків і практичним значенням робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Вдовиченко Ігор Іванович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, професор Боняк В.О. зазначила, що дисертація Вдовиченка І.І. є завершеним дослідженням, у якому публічно-правове адміністрування соціальних послуг розглянуто у зв'язку з реалізацією соціальних прав людини. Головну цінність роботи рецензент вбачає в обґрунтуванні правових засад діяльності публічної адміністрації, покликаної забезпечувати підтримку людини у складних життєвих обставинах. Автор

запропонував власне бачення організації цієї діяльності та сформулював положення, придатні для подальшого розвитку науки адміністративного права.

Обрана проблематика має виразний суспільний зміст. Наявність законодавчо закріплених соціальних прав потребує відповідних механізмів їх здійснення, визначених обов'язків публічної влади та доступних способів отримання допомоги. Тому дослідження соціальних послуг не може обмежуватися описом діяльності установ соціального обслуговування: воно передбачає з'ясування того, як правове регулювання забезпечує повагу до гідності особи, врахування її потреб і передбачуваність рішень уповноважених органів. Наукова актуальність теми посилюється наслідками збройної агресії, втратою людьми звичного середовища проживання та зростанням потреб у сторонній підтримці, що виявляють недоліки усталених способів організації соціальної допомоги.

Побудова роботи відповідає дослідницькому задуму. У першому розділі створено понятійне та історико-правове підґрунтя для подальшого аналізу. Другий розділ присвячено нормативному, інституційному та інструментальному вимірам адміністрування. У третьому розділі увагу зосереджено на можливостях удосконалення відповідної діяльності. Така послідовність дозволяє простежити перехід від пояснення природи соціальних послуг до обґрунтування правових засобів організації їх надання.

Позитивно оцінено залучення здобувачем загальнотеоретичних праць про послугу як правову категорію, зіставлення цивілістичних та адміністративно-правових підходів, а також використання історичного матеріалу для характеристики зміни форм суспільної опіки. Методологічні засоби підібрано відповідно до характеру досліджуваних питань: системний підхід, формально-юридичний метод, історичний аналіз і правове моделювання. Доказову основу становлять опрацьовані наукові джерела, законодавство, узагальнення діяльності органів соціального захисту, статистичні матеріали за 2020–2025 роки та опубліковані судові рішення.

З позицій історії держави і права інтерес становить простежена автором зміна інституційних форм підтримки: від громадської взаємодопомоги та церковної опіки до організації соціального забезпечення державою. Особистий внесок здобувача виявляється насамперед у поясненні відносної самостійності сфери соціальних послуг у системі публічного адміністрування, яку автор пов'язує з окремим предметом регулювання, спеціальним законодавством та властивими їй правовими засобами. Заслуговує на схвалення визначення конституційно-правових підстав адміністрування через гарантування права на соціальний захист, а також розгляд принципів адміністрування у співвідношенні із засадами надання соціальних послуг і доповнення їх системи міжвідомчою та міжсекторальною координацією, соціальним партнерством і міжнародним співробітництвом.

У другому розділі показано, що нормативне визначення компетенції та закріплення правових форм діяльності є необхідними передумовами впорядкування відносин у сфері соціальних послуг. Інтерес становить характеристика індивідуальних рішень, договорів, планів та фактичних дій як

засобів реалізації відповідних завдань, а також поєднання індивідуального та публічного вимірів соціальної підтримки.

Результати дисертаційного дослідження представлені у шести наукових публікаціях, з яких чотири є статтями у фахових виданнях України, а дві – тезами конференційних доповідей. Теоретичні узагальнення можуть використовуватися у дослідженнях соціальних прав, правового статусу особи та організації публічної влади, у навчальних курсах з теорії держави і права та адміністративного права, а також під час підготовки нормативних актів і вдосконалення діяльності органів соціального захисту.

Поряд з цим рецензент звернула увагу на питання, уточнення яких сприятиме послідовнішому викладенню авторської позиції:

1. Однією з ознак послуги в дисертації визначено відсутність уречевленого результату, а її зміст пояснено через єдність діяльності та корисного ефекту. Водночас до соціальних послуг віднесено натуральну допомогу, яка передбачає надання продуктів, одягу та інших речей першої необхідності. Варто окремо пояснити, як запропонована загальна ознака співвідноситься з такими послугами.

2. Періодизація, розроблена у підрозділі 1.2, потребує уніфікації з її викладом у вступі та загальних висновках. Зокрема, у положеннях наукової новизни етап системної модернізації окреслено 2020–2021 роками, у підрозділі 1.2 – 2019–2021 роками, а у висновках його початок пов'язано з прийняттям Закону України «Про соціальні послуги» 17 січня 2019 року та завершення – з 23 лютого 2022 року. Доцільно обрати єдиний критерій установлення меж і послідовно застосувати його в усіх частинах роботи.

3. Нормативні акти здобувачем систематизовано переважно за предметом їх регулювання. Цю характеристику варто доповнити чітким розмежуванням законодавчих приписів, підзаконних норм і положень програмних документів.

4. У підрозділі 2.3 адміністративним договором названо як договір між органом влади та надавачем, так і договір між надавачем та отримувачем соціальних послуг. Така кваліфікація потребує додаткового обґрунтування залежно від складу учасників та здійснення ними владних повноважень, особливо щодо договору отримувача з недержавним надавачем, який не реалізує делегованих владних функцій.

Наведені міркування стосуються окремих теоретичних і юридико-технічних аспектів дослідження, не спростовують його основних результатів та залишають можливість для наукової дискусії і розвитку запропонованих положень.

На підставі викладеного Боняк В.О. зазначила, що Вдовиченко І.І. досяг поставленої дослідницької мети та запропонував науково обґрунтоване розв'язання завдання щодо формування комплексної моделі публічно-правового адміністрування соціальних послуг. Дисертація на тему «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг» відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії, установленим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 та Порядком, затвердженим постановою Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Вдовиченко Ігор Іванович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, доцент Резворович К.Р. відзначила ґрунтовність дослідження, присвяченого актуальній проблемі формування ефективного механізму публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг. До переваг дисертації віднесено авторське визначення поняття публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг, поділ суб'єктів адміністрування на чотири групи за обсягом і характером компетенції, а також обґрунтування того, що соціальні менеджери, фахівці із соціальної роботи та соціальні працівники не утворюють окремої групи суб'єктів, оскільки реалізують компетенцію відповідних органів і надавачів. Робота є актуальною, самостійною та цінною як у теоретичному, так і в прикладному аспектах. Дисертація Вдовиченка Ігоря Івановича за темою «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг» є завершеною науковою працею та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук Дзюба І.В. наголосила на практичній спрямованості дослідження. Особливої уваги заслуговують пропозиції щодо запровадження спрощеної процедури ведення випадку в умовах кризового реагування, дистанційного оцінювання потреб особи/сім'ї, закріплення права органів місцевого самоврядування створювати резервні місця в закладах стаціонарного догляду та інтеграції Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг з іншими державними інформаційними системами соціальної сфери. Перспективним виглядає подальший розвиток теми у частині механізмів фінансування базових соціальних послуг у громадах з різною спроможністю. Дисертаційне дослідження Вдовиченка Ігоря Івановича на тему «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг» підготовлено на достатньому науковому та методологічному рівні і може бути рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, професор Юнін О.С. зазначив, що дисертація вирізняється концептуальністю та належною юридичною аргументацією. Позитивно оцінено запропоновані зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про соціальні послуги», а також ідею розроблення Стратегії розвитку системи надання соціальних послуг на період до 2030 року. Дисертаційне дослідження Вдовиченка Ігоря Івановича за темою «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг» виконано на належному науковому рівні, відповідає вимогам, що ставляться до робіт такого виду, і може бути рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Вдовиченка Ігоря Івановича за темою «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Проголошений чинним законодавством курс на перетворення України у соціально орієнтовану державу передбачає створення умов для реалізації соціальних прав людини, сприяння самостійності і відповідальності кожної особи за свої дії, надання соціальної допомоги тим громадянам, які з незалежних від них обставин не можуть забезпечити достатній рівень життя для себе і своєї сім'ї.

Вагомою складовою соціального забезпечення населення є система соціальних послуг, яка діє в державі та спрямована на задоволення потреб особи для пристосування до існуючого середовища, її реабілітації та можливості жити повноцінним життям. Підставою для отримання соціальних послуг є складні життєві обставини, що об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність особи, наслідки яких вона не може подолати самостійно (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку із старістю або станом здоров'я, самотність, сирітство, безпритульність, відсутність житла або роботи, насильство, малозабезпеченість, стихійне лихо, катастрофа тощо), тобто такі несприятливі для людини події, коли вона об'єктивно потребує сторонньої допомоги, в тому числі держави та суспільства.

Побудова соціальної держави та забезпечення громадянам гідного рівня життя та соціальної захищеності є найважливішим напрямом діяльності публічної адміністрації, незабезпечення якого пов'язано і з національною безпекою, і з безпосереднім існуванням усіх державних інститутів. Однак багато проблем, пов'язаних з наданням населенню соціальних послуг, не втрачають своєї актуальності, а навпаки загострюються. Соціальна криза ще більше поглибилась із військовою агресією рф. Отже, існує об'єктивна необхідність розробки та реалізації публічно-правових заходів щодо реформування соціально-побутової інфраструктури та підвищення якості соціальних послуг у коротко- та довгостроковій перспективі.

Недосконаліть системи соціальних послуг в Україні не дозволяє належним чином впроваджувати в життя дієву політику соціального захисту тих громадян, які через складне життєве становище потребують допомоги та посиленої уваги. Наявна державна система соціальних послуг, орієнтована здебільшого на догляд у стаціонарних установах, не сприяє зміцненню сімейних відносин, ускладнює інтеграцію вразливих груп населення. В установах та закладах соціального захисту населення не повною мірою використовується механізм управління якістю соціальних послуг, не проводиться оцінка ефективності таких послуг та їх впливу на підвищення рівня життя особи.

Істотними вадами, які гальмують розвиток соціальної сфери за європейським вектором, наразі є: відсутність трактування поняття інтегральних

соціальних послуг; незапровадженість ефективних механізмів раннього виявлення осіб, які потребують соціального захисту та соціальної підтримки; відсутність дієвих стандартів соціального обслуговування, державної системи регулювання та контролю за якістю послуг; надмірна залежність органів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування від рішень центральних органів влади з питань розвитку системи надання соціальних послуг; нераціональність системи фінансування соціальних послуг; відсутність мінімального переліку соціальних послуг, надання яких гарантовано державою за будь-якої економічної ситуації та незалежно від території проживання громадян; відсутність чітких вимог щодо здійснення моніторингу, контролю та оцінки діяльності надавачів соціальних послуг; неефективна взаємодія органів влади з громадськістю у згаданій сфері.

Відтак, розв'язання означених проблем та подальше реформування системи надання соціальних послуг в Україні прямо пропорційно залежить від ефективності публічного адміністрування, якості діяльності усіх суб'єктів публічної адміністрації та вмілого застосування форм публічного адміністрування, передбачених чинним законодавством України.

Науково-теоретичну основу дослідження складають наукові праці відомих вчених-адміністративістів: В.Б. Авер'янова, В.В. Галунька, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, Є.О. Легези, Р.С. Мельника, Р.В. Миронюка, О.М. Музичука, Р.А. Сербина, А.О. Собакаря, О.С. Юніна та ін. Проблемам соціального захисту населення адміністративно-правовими засобами та надання окремих соціальних послуг присвячено дисертаційні роботи М.О. Бук, О.І. Капітан, С.О. Стефанова, Н.О. Зезеки, В.І. Петрусевич, С.І. Дворника, В.В. Петренка, Т.Б. Аріфходжаєвої, В.А. Медяника, В.О. Закриницької, А.В. Міськевич, С.В. Сівкова, С.А. Уханенко, М.М. Чеканта та інших вчених. Разом з тим, проблематика публічно-правового адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг комплексно не досліджувалась.

Все вищезазначене свідчить про актуальність обраної теми, а також про необхідність вивчення особливостей застосування інструментів публічного адміністрування у сфері надання соціальних послуг на ґрунтовному, монографічному рівні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана тема дисертаційного дослідження спрямована на виконання основних положень Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, Указу Президента України «Про деякі заходи щодо забезпечення права громадян на якісні та безпечні соціальні послуги» від 29 січня 2021 року № 30/2021, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021, Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 471, Державної стратегії регіонального розвитку на період 2021–2027 років, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної

академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року № 12-21, а також тем наукових досліджень Дніпровського державного університету внутрішніх справ «Теоретико-методологічні та прикладні проблеми державотворення та правотворення в Україні» (реєстраційний номер 0118U100436) та «Адміністративно-правові засоби забезпечення публічного порядку в Україні» (реєстраційний номер 0118U100442).

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу чинного законодавства України, широкого кола науково-дослідних робіт та практичних напрацювань обґрунтувати теоретичні положення, визначити сутність, механізм та особливості публічного адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг.

Згідно з поставленою метою визначено такі основні **задачі** дослідження:

– охарактеризувати сферу надання населенню соціальних послуг як напрям публічно-правового адміністрування;

– визначити особливості становлення та розвитку публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг в історичній ретроспективі;

– з'ясувати сутність та зміст публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг;

– надати характеристику правового регулювання публічного адміністрування у сфері надання соціальних послуг в Україні;

– сформувати структуру системи публічного адміністрування у сфері надання соціальних послуг з позиції суб'єктного складу;

– встановити сутність та складові інструментарію публічно-правового адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг;

– окреслити позитивні напрацювання світового досвіду публічного адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг та запропонувати шляхи їх імплементації в національну правову систему;

– визначити особливості підвищення якості публічного адміністрування у сфері надання соціальних послуг в умовах воєнного стану;

– теоретично обґрунтувати комплексний підхід до вирішення актуальних правових, організаційних та інших проблем публічного адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері соціального забезпечення прав та законних інтересів громадян.

Предметом дослідження є публічно-правове адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг.

Методи дослідження. Методологія дисертаційного дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових і спеціально-правових підходів, що забезпечило комплексний та системний характер аналізу. Базовою світоглядною основою стала діалектична теорія пізнання, яка дозволила розглядати явища публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг у їх розвитку та взаємозв'язку. Системний підхід застосовано для визначення структури та особливостей публічно-правового

адміністрування у сфері надання соціальних послуг як складної багаторівневої системи, що поєднує правові, інституційні та організаційні елементи (підрозділ 1.3).

Логічне узагальнення використано для формування висновків щодо сутності та принципів публічного адміністрування на основі аналізу окремих характеристик соціальних послуг (підрозділи 1.1, 1.3).

Метод теоретичного узагальнення та аналізу дав змогу опрацювати наукові джерела, нормативні акти й матеріали правозастосовної практики, що стало підґрунтям для вироблення авторських дефініцій і концептуальних положень дисертації (розділи 1, 2).

Класифікаційний метод застосовано для визначення видів соціальних послуг і форм публічного адміністрування та їхнього розмежування за відповідними критеріями (підрозділ 1.2).

Формально-юридичний метод використано для дослідження чинного законодавства України та міжнародних правових актів, що регулюють надання соціальних послуг, а також для формулювання висновків і пропозицій щодо вдосконалення нормативної бази соціального захисту населення (підрозділ 2.1). Догматичний метод застосовувався при аналізі правових норм і категорій з метою їх уточнення та систематизації (підрозділ 2.1).

Порівняльно-правовий метод дав можливість зіставити українську модель публічного адміністрування із зарубіжними практиками та виокремити напрями імплементації позитивного досвіду (підрозділ 3.1).

Системно-структурний та функціональний методи дозволили дослідити компетенцію суб'єктів публічного адміністрування, їхні функції, завдання та особливості взаємодії під час надання соціальних послуг (підрозділ 2.2). Метод правового моделювання використано для розробки пропозицій щодо оптимізації механізмів управління, контролю й відповідальності у сфері надання соціальних послуг, особливо в умовах воєнного стану (підрозділи 3.2, 3.3).

Нормативною основою роботи є Конституція України, законодавчі акти України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постанови Верховної Ради України, акти Президента і Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять: узагальнення результатів діяльності Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України, Національної соціальної сервісної служби України, статистичні матеріали Державної служби статистики України за 2020–2025 рр., матеріали опублікованої судової практики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці та обґрунтуванні комплексної моделі публічно-правового адміністрування сферою надання соціальних послуг, спрямованої на організацію, координацію, фінансування, контроль і моніторинг процесу надання послуг особам і сім'ям, що належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах. Основні з них такі:

уперше:

– визначено поняття публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг як урегульованої нормами адміністративного права діяльності суб'єктів публічної адміністрації (органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також інших суб'єктів у разі делегування їм владних повноважень) з організації, координації, фінансування, стандартизації, моніторингу та контролю надання соціальних послуг особам і сім'ям, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, що спрямована на профілактику таких обставин, їх подолання або мінімізацію їх негативних наслідків, забезпечення реалізації прав отримувачів соціальних послуг і належної якості цих послуг;

– обґрунтовано систему об'єктивних підстав публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг, яку становлять: а) конституційно-правові (гарантування права на соціальний захист, закріпленого статтею 46 Конституції України); б) соціальні (забезпечення доступності соціальних послуг для вразливих груп населення); в) організаційно-правові (залучення державних і недержавних надавачів, стандартизація, моніторинг і оцінювання якості послуг); г) інституційні (необхідність публічно-правового контролю за реалізацією делегованих повноважень);

– обґрунтовано необхідність запровадження адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері надання соціальних послуг та сформульовано пропозиції щодо: 1) доповнення глави 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення статтею 188-58 «Порушення вимог законодавства у сфері надання соціальних послуг» із визначенням конкретних складів правопорушень; 2) внесення змін до статті 255 КУпАП щодо повноважень посадових осіб Національної соціальної сервісної служби України складати протоколи про такі правопорушення, а також визначення органу, уповноваженого розглядати справи; 3) затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері надання соціальних послуг;

удосконалено:

– систему принципів публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг, яку запропоновано доповнити принципами: міжвідомчої та міжсекторальної координації (узгодження з іншими напрямами економічної та соціальної політики на основі державних і регіональних програм); соціального партнерства (взаємодії органів публічної влади з професійними спілками, об'єднаннями надавачів соціальних послуг, громадськими, благодійними та релігійними організаціями на етапах розроблення, впровадження й моніторингу заходів щодо якості послуг); міжнародного співробітництва;

– перелік основних напрямів публічно-правового адміністрування сферою надання соціальних послуг, нові з яких запропоновано додати до статті 9 Закону України «Про соціальні послуги»;

– періодизацію становлення та розвитку системи надання соціальних послуг на українських землях, здійснену за критерієм зміни домінуючої моделі суспільної опіки та її правового забезпечення, що охоплює: а) общинний період

(до IX ст.); б) княжо-церковний період (IX – середина XIV ст.); в) литовсько-польський період (середина XIV – середина XVII ст.); г) козацько-гетьманський період (середина XVII – кінець XVIII ст.); ґ) імперський період (кінець XVIII ст. – 1917 р.); д) період національного державотворення (1917–1921 рр.); е) радянський період (1922–1991 рр.); є) сучасний період (з 1991 р.), що поділяється на етапи: 1) початково-трансформаційний (1991–2003 рр.); 2) нормативно-засадничий (від прийняття Закону України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 до 2018 р.); 3) системної модернізації (від прийняття Закону України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 до 23.02.2022); 4) надання соціальних послуг в умовах дії правового режиму воєнного стану (з 24.02.2022 дотепер);

дістало подальшого розвитку:

– наукові положення щодо мети, завдань і принципів публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг;

– характеристика нормативних основ забезпечення населення соціальними послугами, яку складає визначена законодавством сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили (в тому числі міжнародних джерел), які визначають: а) засади соціального захисту окремих категорій населення; б) стратегічні засади розвитку сфери надання соціальних послуг; в) організаційно-процедурні механізми надання соціальних послуг; г) стандартизацію, моніторинг та оцінку якості надання соціальних послуг; ґ) документування, облік і супровід процесу надання послуг; д) правові засади надання соціальних послуг в електронній формі; е) правові засади організації контролю за процесом надання соціальних послуг; ж) порядок застосування заходів юридичної відповідальності за порушення законодавства про соціальні послуги;

– характеристика суб'єктів публічного адміністрування у сфері надання соціальних послуг, що становлять розгалужену систему, і які за обсягом і характером компетенції поділено на чотири групи: 1) суб'єкти загальної компетенції; 2) суб'єкт галузевої компетенції (Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України); 3) суб'єкти функціональної (контрольної) компетенції (Національна соціальна сервісна служба України; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини); 4) суб'єкти безпосереднього надання соціальних послуг;

– характеристика інструментів публічного адміністрування у сфері надання соціальних послуг, ключове значення яких полягає у формуванні правових підстав для діяльності органів публічної адміністрації, встановленні єдиних стандартів надання соціальних послуг, прийнятті індивідуальних рішень щодо конкретних осіб, укладенні адміністративних договорів та реалізації процедур моніторингу й контролю за додержанням законодавства у сфері соціального захисту населення;

– необхідність вивчення зарубіжного досвіду публічно-правового забезпечення населення соціальними послугами та визначення на цій основі шляхів імплементації його позитивних надбань для України.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання у:

– *науковій діяльності* – результати дисертації становлять основу для подальших досліджень у сфері публічно-правового адміністрування соціальної сфери, зокрема щодо вдосконалення адміністративно-правових механізмів організації, контролю та моніторингу якості соціальних послуг, а також розвитку взаємодії між органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування й інститутами громадянського суспільства;

– *законотворчій діяльності* – сформульовані висновки та пропозиції можуть бути використані для вдосконалення законодавства, зокрема Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про соціальні послуги» та підзаконних актів, що регламентують порядок їх надання, моніторинг якості, стандартизацію та соціальне замовлення, сприяючи розширенню гарантій доступу населення до якісних та адресних послуг;

– *практичній діяльності* – здобуті результати можуть бути використані центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, соціальними службами й громадськими організаціями для підвищення ефективності адміністрування у сфері надання соціальних послуг, удосконалення процедур оцінки потреб, організації «ведення випадку», запровадження електронних форм адміністрування та посилення контролю за дотриманням державних стандартів їх надання;

– *освітньому процесі* – положення дисертації знайшли застосування при викладанні дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Адміністративний процес», а також при підготовці лекцій і навчальних посібників із даних дисциплін.

Апробація результатів дисертації. Основні ідеї, положення та висновки, узагальнені та сформульовані у дисертації, оприлюднювалися на науково-практичних конференціях: «Адміністративно-правове, соціологічне та психологічне забезпечення діяльності Національної поліції України» (Вінниця, 14 листопада 2025 року); «Сучасні тенденції державотворення та розвитку правової науки у кризовий період» (Київ, 28 листопада 2025 року).

Публікації. Основні положення, сформульовані в дисертації, відображено у шести наукових публікаціях, чотири з яких опубліковані у наукових фахових виданнях України, а також у двох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із основної частини (вступу, трьох розділів, що об'єднують дев'ять підрозділів, висновків), списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 223 сторінки, з яких 197 сторінок основного тексту. Список використаних джерел складається із 225 найменувань, додатки викладено на 2 сторінках.

Список публікацій здобувача за темою дисертації,
в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Вдовиченко І.І. Сфера надання населенню соціальних послуг як об'єкт публічно-правового адміністрування. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2025. Серія ПРАВО. Випуск 90: частина 3:

С. 147–152. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/09/22-2.pdf DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.3.20

2. Вдовиченко І.І. Зарубіжний досвід публічного адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг та шляхи його запозичення для України. Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ. 2025. № 2. С. 209–215. URL: https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/1735/1485 DOI: https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-2-27

3. Вдовиченко І.І. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у сфері надання населенню соціальних послуг: сучасний стан та напрями вдосконалення. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2025. Випуск № 04. Частина 2. С. 124–130. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/10/APP_05_2025_part-2.pdf DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.18

4. Вдовиченко І.І. Адміністративно-правові засади відповідальності за порушення у сфері надання соціальних послуг. Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ. 2025. № 3. С. 224–231. URL: https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2392/2037 DOI: https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-3-25

5. Вдовиченко І.І. Інституційні проблеми публічно-правового адміністрування у сфері надання соціальних послуг. Адміністративно-правове, соціологічне та психологічне забезпечення діяльності Національної поліції України : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 14 листоп. 2025 р.) : у 2 ч. / МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. правових наук України. Вінниця : ХНУВС, 2025. Ч. І. С. 72–75.

6. Вдовиченко І.І. Інструментарій адміністративно-правового забезпечення соціальних послуг: зміст і значення. Сучасні тенденції державотворення та розвитку правової науки у кризовий період : матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : НТУ, 2025. С. 152–154.

Характеристика особистості здобувача. Вдовиченко Ігор Іванович, 1982 року народження, у 2019 році закінчив Придніпровську державну академію будівництва та архітектури та здобув кваліфікацію магістра, у 2022 році закінчив Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ та здобув кваліфікацію магістра за спеціальністю 081 Право. З 2022 року є фізичною особою та працює юрисконсулом у нотаріуса. З 2023 року і дотепер – аспірант кафедри адміністративного права і процесу Навчально-наукового інституту правоохоронної діяльності Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ (форма здобуття освіти – заочна).

Освітньо-наукову програму підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» завершив у жовтні 2026 року.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно із застосуванням сучасної української мови та наукових термінів. Кожний із розділів, підрозділів та пунктів побудовано у логічній послідовності. Усе це

забезпечує легкість і доступність сприйняття викладених у дисертації положень.

У результаті попередньої експертизи дисертації Вдовиченка І.І. і повноти публікацій основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Вдовиченка Ігоря Івановича за темою «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг».

2. Констатувати, що за актуальністю, науковою новизною, обґрунтованістю, теоретичною та практичною цінністю отриманих результатів дисертація Вдовиченка Ігоря Івановича за темою «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

3. Рекомендувати дисертацію за темою «Публічно-правове адміністрування у сфері надання соціальних послуг» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді Дніпровського державного університету внутрішніх справ за спеціальністю 081 «Право».

3. Рекомендувати Вдовиченку Ігорю Івановичу звернутись до Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ із заявою щодо утворення разової спеціалізованої вченої ради.

Головуючий засідання –
професор кафедри
адміністративного права і процесу
Навчально-наукового інституту
правоохоронної діяльності
Національної поліції України
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор **Роман ОПАЦЬКИЙ**
19.10.2026